

Hukukun Çok Boyutlu Tanımı ve Yarattığı İmkânlar

YASEMİN İŞIKTAÇ*

HUKUKA ilişkin alanı belirlemek için hukukun toplumsal yaşamdan kaynaklanan bir zorunluluk olduğu, herkesin birbirinin haklarına saygılı olmasını sağlamaya yönelik mekanizmanın bulunmasının zorunluluğu ve “her dileyenin istediğini yaptığı yerde, hiç kimsenin bir şey yapamayacağı” ilkeleri tartışma dışıdır. Ancak, sadece bu kavramlardan yola çıkarak hukuk için bir belirlemede bulunmak güçlük yaratmaktadır. Hukuku tanımlama yolundaki çabalar günümüzde de büyük bir gayretle devam etmektedir. Bütün bu çalışmaların bir dökümünü yapmaktansa, bir tanım önererek değerlendirme yapmayı uygun bulduk, buna göre:

“Hukuk, adalete yönelmiş toplumsal yaşama düzenidir”.

Hukuka yönelik uygun tanım, onun yerine getirdiği bütün fonksiyonlarını kavrayacak genişlikte ve aynı fonksiyon alanında yer alan diğer normatif kurallardan ayırt edilmesini sağlayacak darlıkta olmalıdır. Yukarıdaki tanımda hukukun üç fonksiyonunu belirliyoruz: “etik”, “sosyal olgu” ve “normatiflik”. Bu üç fonksiyondan birini ön plana çıkarıp, diğerlerini geriye iten tanımlara biz tek boyutlu hukuk yaklaşımları diyoruz. Tek boyutlu

* Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Anabilim Dalı. E-Posta: isiktac@yahoo.com

PASAJLAR

sosyal bilimler dergisi

HUKUK DÜŞÜNÇESİ

01

rada dengeli bir uygulama, hukukun sanat olan yanını ve hâkimin işinin güçlüğüne de ortaya koymaktadır.²

Kaynakça

- Amserek, Paul. (1993). "Norm ve Yasa", *HFSA 1. Kitap*, İstanbul: Nüans Yayınevi.
- _____ (1997). *Hukuk Felsefesinin Temel Sorunları*, İstanbul: Filiz Kitabevi.
- _____ (2001). *Hukuk ve Hukuk Bilimi Üzerine*, 6. Basım., İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Bellamy, Richard. (2010). *Political Constitutionalism: A Republican Defense of the Constitutionality of Democracy*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Güriz, Adnan. (1994). "Adalet Kavramı", *Adalet Kavramı*, Ed.: Adnan Güriz, Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları.
- Malinowski, Bronislaw. (1990). *Büyük, Bilim ve Din*, Çev.: Saadet Özkal, İstanbul: Kabcacı Yayınevi.
- Öktem, Niyazi. (1994). "Adalet Kavramı ve Sosyal Realite", *Adalet Kavramı*, Ed.: Adnan Güriz, Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları.
- Rawls, John. (1971). *A Theory of Justice*, USA: Harvard University Press.
- Schmidtz, David. (2006). *Elements of Justice*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Waldron, Jeremy. (2003). "Does Law Promise Justice?", *Georgia State University Law Review*, Vol: 17, No: 3, pp.759-788.

² Hukukun fonksiyonları arasındaki çatışık ilişkiler ve daha detaylı açıklama için bkz. (Aral, 2001: 76 vd).